

Luchtnota  
Gemeente Zeist

2013-2017

Ambtelijk eindconcept
--------------------------

12int02475  
Omgevingsdienst Regio Utrecht  
Oktober 2012  
kenmerk/ZEI1205.S001

opgesteld door	E. Dolman D. van de Belt
----------------	-----------------------------

beoordeeld door	R. Visser
-----------------	-----------

## INHOUDSOPGAVE

### BESTUURLIJKE SAMENVATTING

<b>1.</b>	<b>Inleiding .....</b>	<b>6</b>
1.1	Verantwoording .....	6
1.2	Doelstellingen.....	6
1.3	Leeswijzer .....	7
<b>2.</b>	<b>Luchtkwaliteit in Zeist .....</b>	<b>8</b>
2.1	Wat is luchtkwaliteit? .....	8
2.2	Huidige situatie wegverkeer .....	9
2.3	Huidige situatie bedrijvigheid .....	10
2.4	Gebiedsgericht milieubeleid .....	10
2.5	Toekomstige situatie .....	11
<b>3.</b>	<b>Thema Wegverkeer .....</b>	<b>13</b>
3.1	Beleid gewenste situatie .....	13
3.2	Visie over aanpak knelpunten.....	15
3.3	Beleidsuitspraken en activiteiten.....	16
<b>4.</b>	<b>Thema Bedrijven .....</b>	<b>17</b>
4.1	Beleid gewenste situatie .....	17
4.2	Beleidsuitspraken en activiteiten.....	18
<b>5.</b>	<b>Overige thema's .....</b>	<b>19</b>
5.1	Groen .....	19
5.2	Houtkachels .....	19
5.3	Bouwbesluit en bouwverordening .....	19
5.4	Beleidsuitspraken en activiteiten.....	20
<b>6.</b>	<b>Interne borging beleid.....</b>	<b>21</b>
6.1	Samenhang beleid .....	21
6.1.1	Structuurvisie.....	21
6.1.2	Gemeentelijk verkeer en vervoersplan.....	21
6.1.3	Beleidsuitspraken samenhang beleid .....	21
6.2	Verankering luchtkwaliteit .....	22
6.2.1	Jaarprogramma .....	22
6.2.2	Uitvoering luchttaken binnen gemeentelijke afdelingen.....	22
6.3	Communicatie gemeentelijk luchtbeleid .....	23
6.4	Evaluatie van de luchtnota.....	24
6.5	Financiën en planning .....	25

## BESTUURLIJKE SAMENVATTING

In 2008 heeft de Raad van Zeist het Milieubeleidsplan “Milieu op de kaart” vastgesteld. De doelstelling van het milieubeleidsplan is; het behouden dan wel verbeteren van een gezonde, duurzame en prettige leefomgeving in Zeist. Luchtkwaliteit is een belangrijk onderdeel van het milieu, waar alle inwoners van Zeist dagelijks mee te maken hebben. Luchtkwaliteit is een milieuaspect waarvan steeds duidelijker wordt dat het aanzienlijke gevolgen heeft voor de gezondheid, ook als voldaan wordt aan de grenswaarden. Daarom is besloten om een gemeentelijk luchtbeleid op te stellen. Deze voorliggende luchtnota is daar de uitwerking van en heeft als doel.

**Het blijvend verbeteren van de luchtkwaliteit in Zeist ten einde de gezondheid van bewoners te beschermen tegen de effecten van luchtverontreiniging.**

De noodzaak voor deze luchtnota is mede ontstaan door de wens om de effecten van de A28 in goede banen te leiden, vanwege gevoelige functies, zoals het Herman Jordan Lyceum. Met de luchtnota is een visie neergelegd op de wijze waarop de gemeente met haar bevoegdheden voor het aspect luchtkwaliteit om wil gaan.

Uit luchtkwaliteitberekeningen is gebleken dat nog niet overal binnen de gemeente voldaan wordt aan de ambities zoals die zijn vastgelegd in het milieubeleidsplan. De belangrijkste bron van uitstoot van fijn stof en stikstofdioxide voor Zeist is het wegverkeer. Belangrijke bronnen binnen Zeist met overschrijdingen van de grenswaarden zijn dan de A28, de Utrechtseweg, de Boulevard en de Eerste Dorpsstraat. Voor alle thema's zijn beleidsuitspraken opgesteld en concrete acties benoemd. Tevens is ingezet op de uitwerking van de beleidsuitspraken in de gemeentelijke plannen en procedures. Hierdoor krijgt het aspect luchtkwaliteit een zwaardere rol en wordt nagedacht over verbetering van de lokale situatie. De belangrijkste beleidsuitspraken zijn:

1. *Zeist gaat voor een goede luchtkwaliteit en treft zo nodig maatregelen conform het principe van bron-overdracht-ontvanger bij nieuwe ruimtelijke en verkeerskundige plannen.*
2. *Zeist draagt zorg voor een actueel inzicht van de luchtsituatie vanwege wegverkeer en stelt jaarlijks de gegevens beschikbaar via het Geoloket.*
3. *Zeist houdt bij de uitvoering van het gemeentelijke verkeersbeleid rekening met het onderwerp lucht en de gemeentelijke luchtnota.*
4. *Het te actualiseren GVVP wordt opgebouwd aan de hand van de zogenaamde Ladder van Verdaas. Dit betekent onder andere dat het accent ligt op openbaar vervoer, de fiets, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement en pas in het uiterste geval wordt overgegaan tot het uitbreiden van auto-infrastructuur.*
5. *In het te actualiseren GVVP wordt beleid ontwikkeld voor het stimuleren van duurzame vormen van autovervoer, zoals elektrisch rijden.*
6. *Bij nieuwe plannen wordt luchtkwaliteit vroegtijdig in de planvorming betrokken. Als niet wordt voldaan aan de ambities voor lucht uit het milieubeleidsplan geldt een zware motiveringsplicht.*
7. *Zeist gaat voor een duurzame bedrijvigheid met zo min mogelijk directe en indirecte emissies naar de lucht.*
8. *Zeist stimuleert bedrijven het aantal vervoersbewegingen te beperken en om de locatiekeuze daarop af te stemmen.*
9. *Groen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit en Zeist wil daarom het groen behouden, verbeteren en aanvullen, waarbij rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden.*
10. *Zeist betreft vanaf het begin van alle (leef)omgeving gerelateerde ontwikkelingen het thema luchtkwaliteit.*

Voor peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en scholen is ten opzichte van het besluit gevoelige bestemmingen op verzoek van de Raad een aanvullende eis opgenomen. Uitgangspunt is dat de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en scholen niet (meer) langs drukke wegen worden gesitueerd.

De gemeente Zeist kiest voor een goede borging van het beleid binnen planvorming en sluit aan bij bestaande beleidskaders zoals de structuurvisie. Daarnaast wordt binnen de verschillende thema's zoals wegverkeer, bedrijvigheid, groen en houtkachels ingezet op maatregelen. Enkele voorbeelden zijn:

- Verduurzaming van vervoersmethoden
- Onderzoek naar luchtkwaliteit in planvorming
- Vervoersmanagement bedrijven
- Communicatie intern en naar burgers
- Gebruik van groen op bedrijventerreinen

De luchtnota maakt duidelijk welke rol het aspect 'lucht' heeft in de ruimtelijke planvorming en hoe (nieuwe) ongezonde situaties zoveel mogelijk worden voorkomen.

## 1. Inleiding

### 1.1 Verantwoording

De luchtnota Zeist 2013 – 2017 is een weergave van het gemeentelijke luchtbeleid. De luchtnota is opgesteld in samenwerking met medewerkers van de gemeentelijke afdelingen die betrokken zijn bij de uitvoering van het luchtbeleid.

De luchtnota is erop gericht om de inwoners in Zeist minder bloot te stellen aan een slechte luchtkwaliteit. Er wordt niet expliciet ingegaan op de bestaande situaties. Voor bestaande situaties geldt dat vanaf 1 januari 2015 dient te worden voldaan aan het wetgevende kader voor luchtkwaliteit.

Om te komen tot een breed gedragen luchtbeleid zijn de volgende externe organisaties bij de voorbereiding van deze nota geraadpleegd: GGD Midden Nederland, Provincie Utrecht, commissie AML (Adviescommissie Milieu en Leefomgeving) en de aangrenzende gemeenten Bunnik, de Bilt, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg.

Voordat de gemeenteraad deze luchtnota heeft vastgesteld, heeft inspraak plaatsgevonden volgens de 'inspraakverordening gemeente Zeist' en de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht, waarmee aan alle ingezetenen en belanghebbenden de mogelijkheid is gegeven hun zienswijze kenbaar te maken.

De luchtnota is vanaf \_\_\_ van kracht en kan worden aangehaald als de Luchtnota Zeist 2013 - 2017.

### 1.2 Doelstellingen

Het opstellen van deze luchtnota is een actiepoint uit het gemeentelijke Milieubeleidsplan Zeist 2008 - 2011. In het Milieubeleidsplan is voor luchtkwaliteit de volgende lange termijn doelstelling opgenomen:

<p><b>Het blijvend verbeteren van de luchtkwaliteit in Zeist ten einde de gezondheid van bewoners te beschermen tegen de effecten van luchtverontreiniging.</b></p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

De luchtnota is een uitwerking van deze doelstelling.

Luchtkwaliteit is voor veel inwoners van Zeist een belangrijk thema en is veelal onderdeel van discussies bij (ruimtelijke) ontwikkelingen, omdat een slechte luchtkwaliteit negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid. Inwoners verwachten van Zeist een duidelijk standpunt en voldoende inspanning om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het voldoen aan het wetgevende kader wordt door veel inwoners van Zeist als onvoldoende beoordeeld.

Met de luchtnota heeft de gemeente een samenhangende visie neergelegd over de wijze waarop de gemeente met haar bevoegdheden voor het aspect lucht wil omgaan. De luchtnota fungeert als leidraad bij het begin van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, bij het opstellen van planfiguren, waaronder (de planregels in) het bestemmingsplan en verkeersplannen. Verder kan de luchtnota als onderbouwing fungeren voor het weigeren van medewerking aan opheffing van strijdigheid met het bestemmingsplan (via een omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening). De gemeente wil ook dat het onderwerp luchtkwaliteit actief wordt betrokken bij het maken van integrale verkeerskundige en stedenbouwkundige afwegingen. Voor het verbeteren van de luchtkwaliteit worden generieke en specifieke maatregelen voorgesteld.

Voor de uitvoering van de luchtnota worden jaarlijks activiteiten opgenomen in het gemeentelijke jaarprogramma. Hiervoor zijn uren (en een beperkt budget) beschikbaar. De luchtnota heeft een werkingsduur tot 31 december 2017 en wordt mogelijk na een evaluatie herzien.

### De doelstellingen van de luchtnota:

1. Een goede luchtkwaliteit als basis voor een gezonde leefomgeving;
2. Goed inzicht in de luchtkwaliteit van Zeist en de mogelijkheden deze te beïnvloeden;
3. Het benoemen van knelpunten en maatregelen die de gemeente kan nemen ter verbetering, zodat minder mensen de nadelige effecten ondervinden van een slechte luchtkwaliteit.

De randvoorwaarde daarbij is dat Zeist bereikbaar wil blijven.

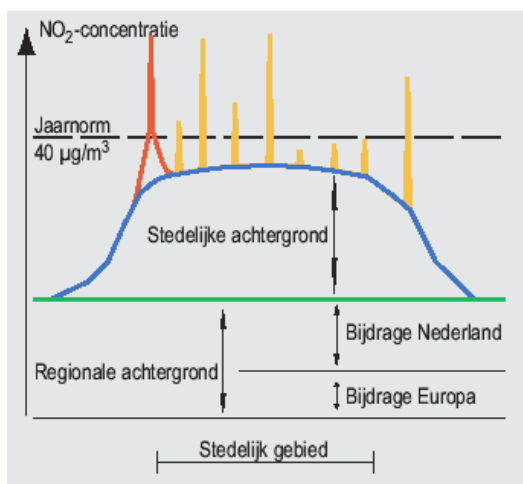
### 1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de samenstelling en de bronnen van luchtvervuiling en vervolgens wordt inzicht gegeven in de luchtkwaliteitconcentraties in de gemeente Zeist, zowel in de huidige situatie (2010) als in de toekomstige situatie (2015). Hoofdstuk 3 en 4 gaan in op de maatregelen die getroffen kunnen worden binnen de thema's wegverkeer en bedrijven. Hoofdstuk 5 beschrijft de maatregelen binnen de overige thema's, groen, houtkachels en bouwverordening. In het laatste hoofdstuk 6 is weergegeven hoe de implementatie van het beleid uit de nota zal plaatsvinden. Voor een beschrijving van het wettelijk kader en diepgaande achtergrondinformatie over luchtkwaliteit wordt verwezen naar het achtergronddocument behorende bij deze luchtnota.

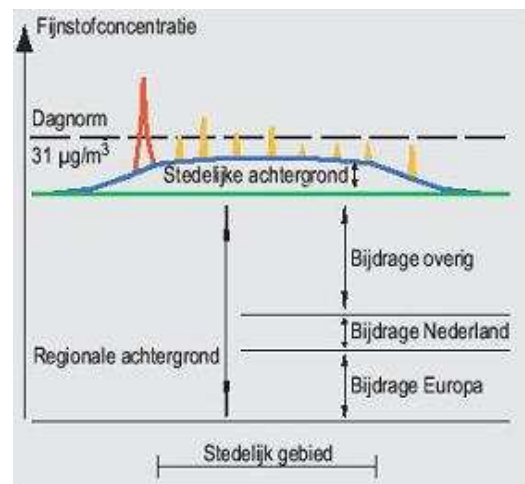
## 2. Luchtkwaliteit in Zeist

### 2.1 Wat is luchtkwaliteit?

De achtergrondconcentratie is in grote mate bepalend voor de luchtkwaliteit in Zeist. In de figuren 1 en 2 is weergegeven hoede concentraties stikstofdioxide en fijn stof uit zijn opgebouwd. De achtergrondconcentratie is de aanwezige concentratie, zonder de aanwezigheid van bronnen, zoals wegen en inrichtingen, dus alles onder de boog. Uit deze figuren valt af te leiden dat de achtergrondconcentratie grotendeels wordt bepaald door de nationale bijdrage en de Europese bijdrage. Bij de Europese bijdrage valt te denken aan bronnen in het Ruhrgebied en Antwerpen.



Figuur 1: Opbouw stikstofdioxide concentraties in Zeist



Figuur 2: Opbouw fijn stof concentraties in Zeist

Voor fijn stof komt daar de zogenaamde overige bijdrage bovenop. Deze bestaat voor een deel uit fijn stof van natuurlijke afkomst, zoals zeezout, bodemstof en deeltjes van stuifmeel, bacteriën en virussen.

Daarnaast is sprake van een stedelijke achtergrondconcentratie. Binnen Zeist zelf is de stedelijke bijdrage gering, maar Zeist heeft wel te maken met een verhoogde concentratie ten gevolge van de stedelijke bijdrage van de stad Utrecht. Vermeerderd met de bijdrage van de wegen is het risico hoog dat de wettelijke grenswaarden worden overschreden. Voor stikstofdioxide is dat bijvoorbeeld het geval binnen Zeist.

Uit de figuren is af te leiden dat het aandeel van Zeist op de totale concentratie gering is. De concentratiepieken (boven de boog) treden vooral op bij hoofdwegenstructuur (zie paragraaf 2.2). Deze weggerelateerde bijdrage op korte afstand van de weg is schadelijk voor de volksgezondheid.

De invloed die Zeist kan uitoefenen op de totale concentratie is gering, maar de weergegeven pieken kunnen wel worden beïnvloed en de mogelijke bestemming van functies hierop afgestemd

Het wegverkeer is in Zeist de belangrijkste bron van luchtvervuiling. Vooral de grote verkeersaders, zoals de A28 en de A12 en de provinciale wegen, beïnvloeden de luchtkwaliteit negatief. Op deze bronnen kan Zeist echter weinig invloed uitoefenen. Gemeentelijke wegen die de luchtkwaliteit significant negatief beïnvloeden zijn de Utrechtseweg, de Eerste Dorpsstraat en de Boulevard.



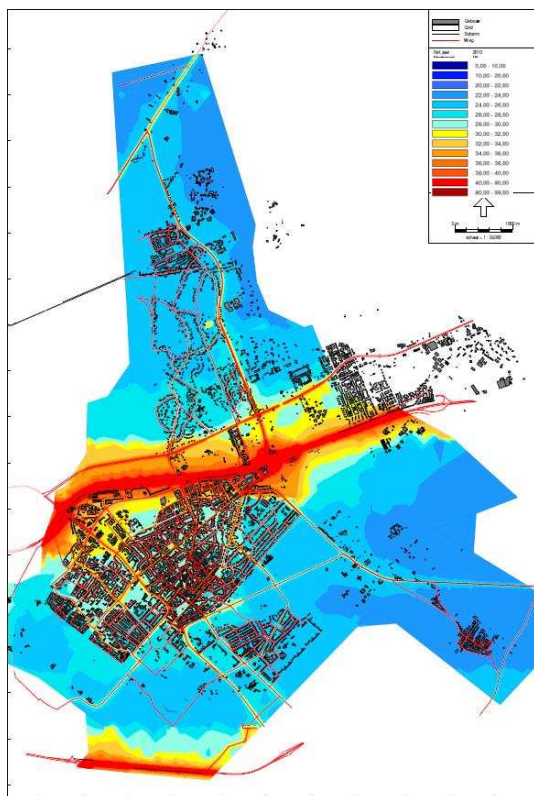
## 2.2 Huidige situatie wegverkeer

Voor de luchtkwaliteit zijn er twee stoffen van belang, namelijk stikstofdioxide en fijn stof. Stikstofdioxide wordt veel gebruikt als indicator van de verkeersgerelateerde luchtvervuiling en fijn stof wordt veel toegepast als indicator voor gezondheidseffecten. Uit de luchtkwaliteitskaarten blijkt dat binnen Zeist de wettelijke grenswaarden voor fijn stof niet worden overschreden. Er zijn wel overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voor stikstofdioxide. Op deze overschrijdingen wordt nader ingegaan en daarnaast wordt de weggerelateerde bijdrage van fijn stof inzichtelijk gemaakt.

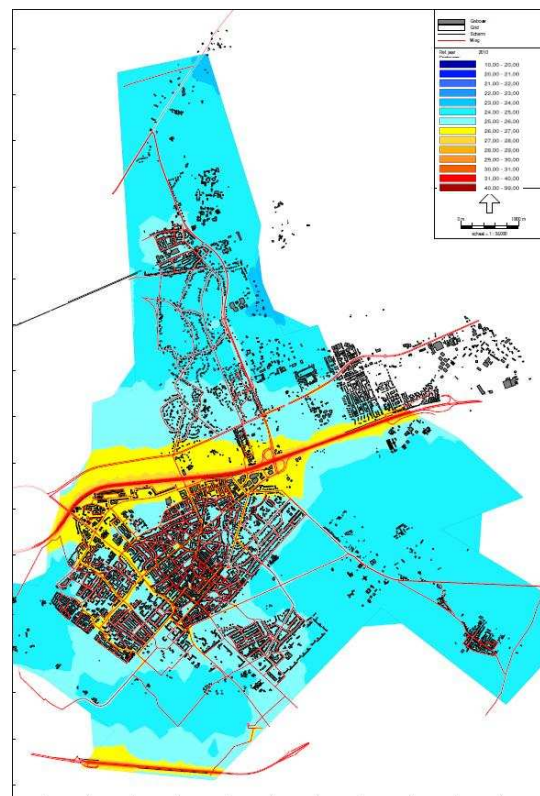
### Overschrijdingen

Uit figuur 3<sup>1</sup> blijkt dat in Zeist op enkele locaties in 2010 de concentraties stikstofdioxide hoger zijn dan de wettelijke grenswaarde (40 microgram per m<sup>3</sup>) of dat er sprake is van een bijna overschrijding. De knelpunten zijn het Herman Jordan Lyceum, de Boulevard en de Eerste Dorpsstraat:

- De concentraties stikstofdioxide bij het Herman Jordan Lyceum bedragen 38 tot 44 microgram per m<sup>3</sup>. De oorzaak van de overschrijding van de grenswaarde bij het Herman Jordan Lyceum is de korte afstand tot de A28 die ook nog eens op dit punt de Utrechtseweg kruist.
- De concentraties stikstofdioxide in de Eerste Dorpsstraat bevinden zich tussen de 38 en 40 microgram per m<sup>3</sup>. De oorzaak bij de Eerste Dorpsstraat zijn de hoge verkeersintensiteiten en de hoge bebouwing op korte afstand. Gevolg is dat de luchtvervuiling blijft hangen.
- De concentraties stikstofdioxide bij de Boulevard bedragen 38 tot 44 microgram. De oorzaak hiervan is dat de Boulevard een weg is met hoge intensiteiten en de hoge bijdrage van de A28 in het gebied nabij de Boulevard. In het achtergronddocument zijn de kaarten met de concentraties voor de jaren 2010, 2011, 2015 en 2020 op A4 formaat afgebeeld.



Figuur 3: Totale concentraties stikstofdioxide 2010



Figuur 4: Totale concentratie fijn stof 2010

<sup>1</sup> De berekeningen voor het genereren van deze luchtkwaliteitskaarten zijn uitgevoerd met de STACKS+ module van het rekenprogramma GeoMilieu. De STACKS+ module is een rekenmodel dat is goedgekeurd door de Minister van Infrastructuur en Milieu als zijnde een model dat mag worden gebruikt voor binnenstedelijke en buitenstedelijke wegen en emissies van bedrijven.

Of voldaan wordt aan de grenswaarden is in het geval van gezondheidsvraagstukken minder relevant, omdat de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof een lagere normering hanteert dan de EU heeft vastgesteld. De WHO gaat uit van een grenswaarde van 20 microgram per m<sup>3</sup>. Voldoen aan de wettelijke grenswaarden betekent niet dat er geen gezondheidseffecten zullen zijn. Als gezondheid van burgers als uitgangspunt wordt gekozen is voldoen aan de normering alleen niet voldoende.

### Gemeentelijke bijdrage

Bijna de helft van de concentraties stikstofdioxide in de lucht nabij wegen is afkomstig van de weg zelf. Bij fijn stof is het aandeel van de wegen veel geringer, gemiddeld 20%, omdat er sprake is van een hoge achtergrondconcentratie. Het is echter zo dat de verkeersgerelateerde bijdrage aan de totale fijn stof concentratie veel schadelijker is voor de gezondheid, vanwege de grootte, samenstelling en reactiviteit. In figuur 4 is een grafische verdeling weergegeven van de weggerelateerde bijdrage van fijn stof binnen de gemeente Zeist. Op deze manier is meest inzichtelijk op welke locaties de gemeente iets moet en kan doen.

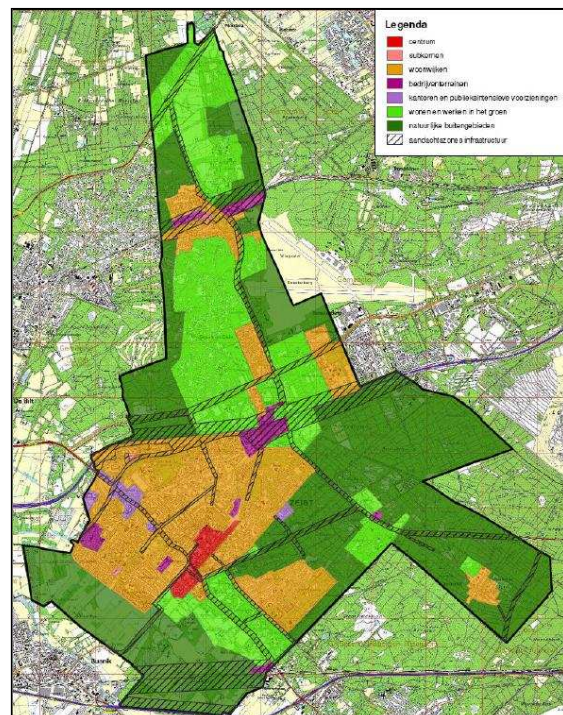
## 2.3 Huidige situatie bedrijvigheid

In 2008 en 2009 heeft er in samenwerking met het ministerie van VROM, TNO en het Planbureau voor de Leefomgeving een inventarisatie plaatsgevonden van bedrijven met relevante emissies naar de lucht. Doel hiervan was om de heersende achtergrondconcentratie nauwkeuriger te kunnen bepalen. Hierbij is vooral gefocust op de directe uitstoot van stikstofdioxide en fijn stof naar de lucht ten gevolge van het bedrijfsproces. Gedacht kan worden aan bedrijven in de categorie puinbrekers, afvalverwerkers, op- en overslag van bulkgoederen, intensieve veehouderij en metaalverwerkingsbedrijven. De uitkomst uit dit project was dat er binnen Zeist geen bedrijven aanwezig zijn met dit type bedrijfsprocessen of dat de omvang van deze bedrijven te gering was om mee te nemen in de bepaling van de bijdrage aan de achtergrondconcentraties. Het verkeer van en naar de inrichting is in het onderzoek niet meegenomen. Het luchtbeleid van de gemeente Zeist zal zich daarom vooral richten op het verkeer en de goederenstroom van en naar de inrichting.

## 2.4 Gebiedsgericht milieubeleid

In november 2008 is het gebiedsgerichte milieubeleidsplan 2008-2011 "Milieu op de kaart" door de Raad vastgesteld. Hierin is de gebiedsgerichte aanpak opgenomen. De gebiedsgerichte aanpak gaat ervan uit dat ieder gebied zijn eigen specifieke kenmerken en kwaliteiten heeft. Daarvoor worden gebiedsambities vastgelegd die passend zijn voor het type gebied. Daarbij is onderscheid gemaakt in verschillende kwaliteitsprofielen voor centrum, subkernen, woonwijken, verkeersassen etc. In deze kwaliteitsprofielen is een basiskwaliteit en gebiedsambitie opgenomen. Met deze gebiedsgerichte aanpak gaat de gemeente Zeist verder dan de wettelijke grenswaarde. Hierbij geldt dat de basiskwaliteit minimaal moet worden behouden en de gebiedsambitie zoveel mogelijk moet worden bereikt.

De berekeningsresultaten voor de huidige situatie zijn vergeleken met de ambities uit het milieubeleidsplan. Hieruit blijkt dat met name voor



Figuur 5: Gebiedstypering milieubeleidsplan

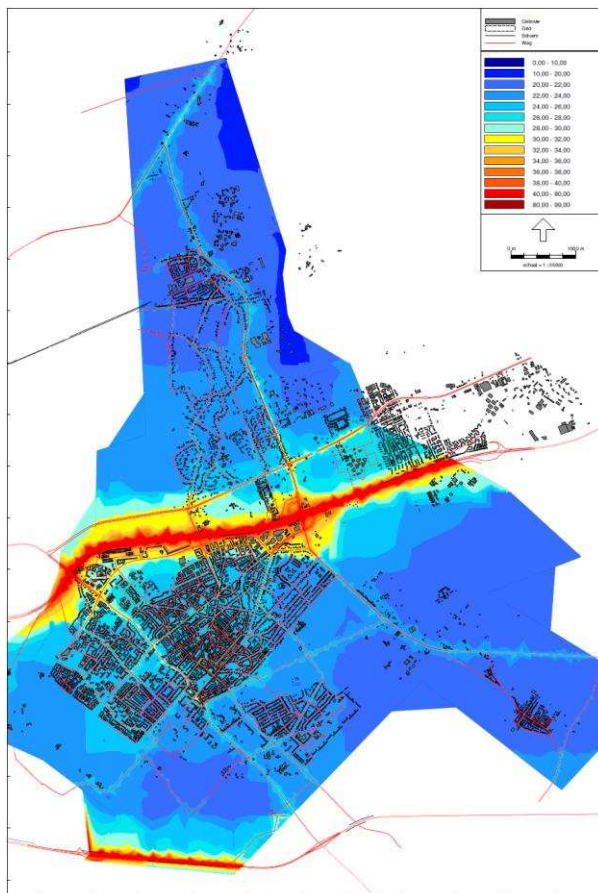
stikstofdioxide nog niet voldaan wordt aan de voorgestelde ambities. Dit geldt bijvoorbeeld voor de gebiedstyperingen woonwijken (bruin), wonen en werken in het groen (lichtgroen) en kantoren en publieksintensieve voorzieningen (lichtpaars). In de onderstaande figuur 5 zijn de gebiedstyperingen uit het milieubeleidsplan weergegeven (zie achtergronddocument voor A4 formaat).

## 2.5 Toekomstige situatie

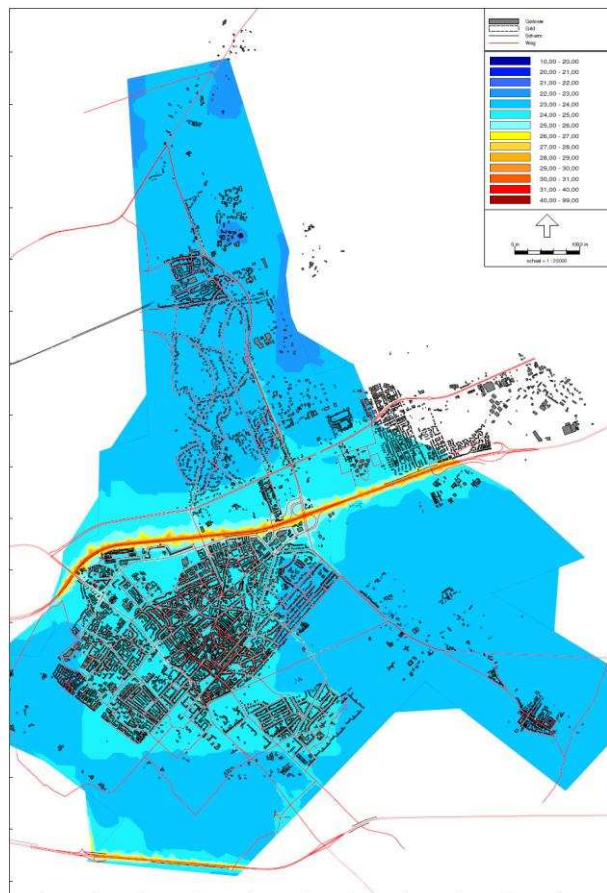
In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat de luchtkwaliteit verbetert. Dit is het gevolg van de maatregelen die al zijn getroffen (bijvoorbeeld euronormering voor auto's). Volgens de inzichten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en de voertuig emissiemetingen van TNO is gebleken dat er verbeteringen plaatsvinden. De komende jaren zal een verbetering van de luchtkwaliteit zichtbaarder worden omdat dan ook de gevolgen van de maatregelen die door gemeenten en provincies worden uitgevoerd een bijdrage gaan leveren. Om in de toekomst te voldoen en te blijven voldoen aan de gestelde ambitiewaarden uit het milieubeleidsplan is het noodzakelijk maatregelen uit te voeren.

### Berekeningen toekomstige jaren

In de figuren 6 en 7 zijn de concentraties voor stikstofdioxide en fijn stof in het jaar 2015 weergegeven, inclusief de verbreding van de A28. In het achtergronddocument zijn de kaarten weergegeven op A4 formaat. Uit de kaarten blijkt dat met betrekking tot stikstofdioxide ten opzichte van 2010 de luchtkwaliteit iets verbetert en daarmee de gezondheidseffecten afnemen. Dit kan worden verklaard door de introductie van generieke maatregelen voor voertuigen. Volgens de huidige inzichten zal in 2015 worden voldaan aan de wettelijke grenswaarden voor stikstofdioxide. Aan de huidige grenswaarden voor fijn stof wordt reeds voldaan in 2011.

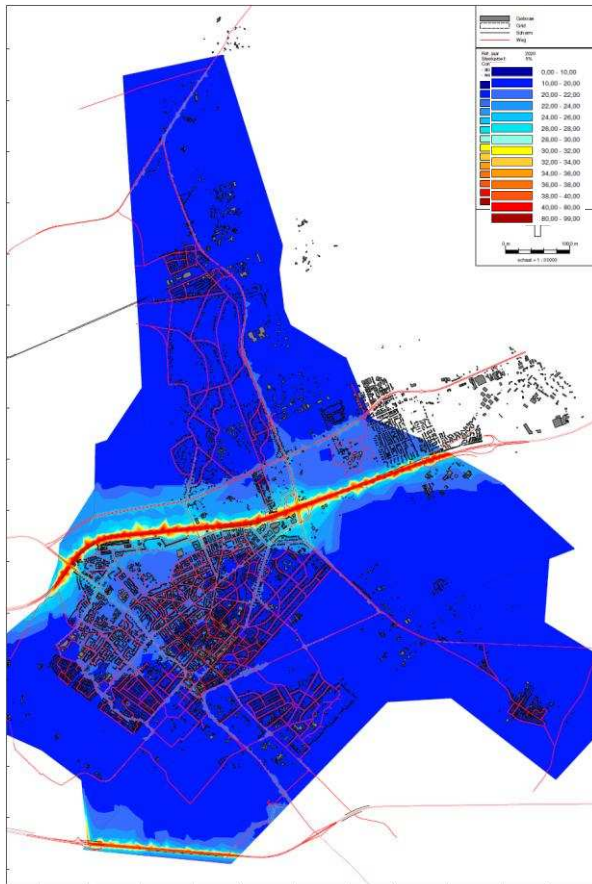


Figuur 6: Totale concentraties stikstofdioxide 2015

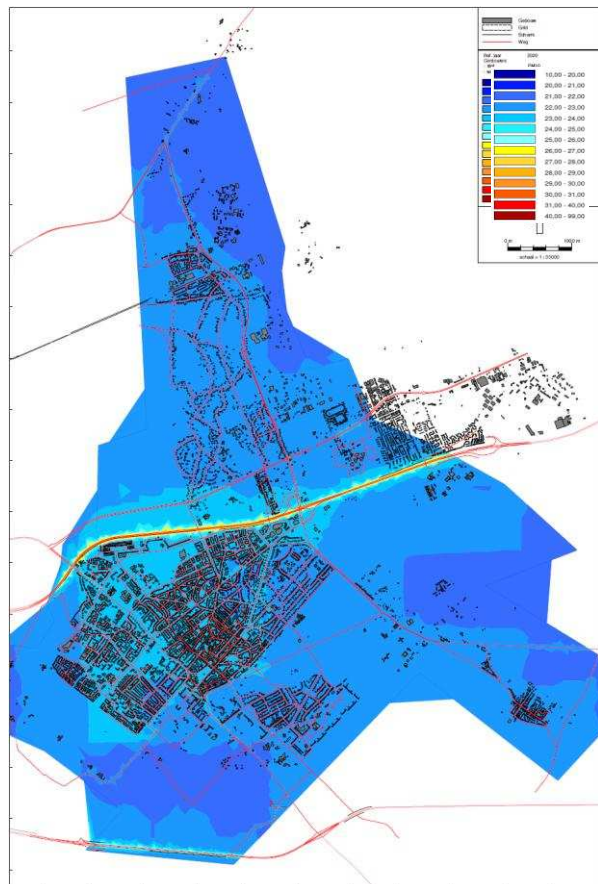


Figuur 7: Totale concentratie fijn stof 2015

In figuren 8 en 9 zijn de resultaten voor 2020 weergegeven. De resultaten voor 2020 laten een sterke verbetering van de luchtkwaliteit zien. Dit zal het resultaat zijn van de generieke maatregelen en maatregelen die voor 2015 uitgevoerd moeten zijn in het kader van het zogenaamde Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit<sup>2</sup> (NSL).



Figuur 8: Totale concentraties stikstofdioxide 2020



Figuur 9: Totale concentratie fijn stof 2020

### Planontwikkeling

Binnen het invloed gebied van de A28 is een aantal ontwikkelingen in voorbereiding waar luchtkwaliteit een rol speelt, zoals Huis te Heide Zuid en West en Dijnseburg. Ter plaatse is het van belang dat de luchtkwaliteit voor de nieuwe bewoners voldoet aan de ambitiekwaliteiten en dat de plannen zelf geen hoge verslechtering van de luchtkwaliteit mogen veroorzaken. Voor de genoemde knelpunten zijn de concentraties stikstofdioxide in 2015 als volgt:

- De concentraties stikstofdioxide bij het Herman Jordan Lyceum bedragen 38 tot 44 microgram per m<sup>3</sup>.
- De concentraties stikstofdioxide in de Eerste Dorpsstraat bevinden zich tussen de 30 en 34 microgram per m<sup>3</sup>.
- De concentraties stikstofdioxide bij de Boulevard bedragen 32 tot 38 microgram per m<sup>3</sup>.

Dit betekent dat de knelpunten bij de Dorpsstraat en de Boulevard juridisch zijn opgelost, omdat de concentraties zich beneden de jaargemiddelde grenswaarde (40 microgram per m<sup>3</sup>) bevinden voor stikstofdioxide en fijn stof. Het Herman Jordan Lyceum blijft echter volgens de berekeningen van de omgevingsdienst een knelpunt, omdat hier de jaargemiddelde grenswaarde voor stikstofdioxide en de jaargemiddelde grenswaarde van de WHO voor fijn stof (20 microgram per m<sup>3</sup>) wordt overschreden.

<sup>2</sup> Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is sinds 1 augustus 2009 van kracht. Dit is een programma waarbij de diverse overheden samenwerken om enerzijds tijdig te voldoen aan de wettelijke grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof en anderzijds ruimtelijke ontwikkelingen doorgang te laten vinden.

### **3. Thema Wegverkeer**

#### **3.1 Beleid gewenste situatie**

Luchtvervuiling, en dan vooral fijn stof, is ook schadelijk beneden de wettelijke grenswaarden. Het uitgangspunt is daarom dat wordt gestreefd naar een concentratie die de achtergrondconcentratie zo dicht mogelijk benadert. De verschillen in huidige kwaliteit, wettelijke kwaliteit en de streefkwaliteit is nader uitgewerkt in de gebiedsgerichte aanpak van het milieubeleidsplan van Zeist voor de periode 2008 tot 2011. Dit kan worden bereikt door op een ruimere afstand van wegen te bouwen, zodat invulling kan worden gegeven aan de gebiedsgerichte benadering.

Met de inwerkingtreding van het Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit (NSL) is de jaarlijkse rapportageplicht voor gemeenten vervallen. Zeist hecht er echter belang aan om haar inwoners te blijven informeren over de luchtkwaliteit en kiest er daarom voor om luchtkwaliteitskaarten digitaal beschikbaar te stellen via het Geoloket van de Omgevingsdienst. Deze informatie is vrij toegankelijk voor de inwoners van de gemeente Zeist.

In de planvormingsfase van verkeersprojecten of verkeerscirculatieplannen moet het aspect lucht als criterium meegenomen worden als de verkeersstromen substantieel gaan wijzigen. Bij de definitieve plannen dient duidelijk gemaakt te worden wat de gevolgen zijn op het gebied van luchtkwaliteit.

#### **Bouwontwikkelingen nabij wegen**

Om de inwoners van Zeist beter te beschermen en om te komen tot een goede en duurzame ruimtelijke ordening, betreft de gemeente Zeist het aspect luchtkwaliteit in een vroege fase van de planontwikkeling. Bij de ontwikkeling van een bestemming wordt de luchtkwaliteit onderzocht en indien nodig worden maatregelen getroffen. Doel hiervan is om tijdig te anticiperen op luchtkwaliteit en de inwoners aan zo laag mogelijke concentraties luchtvervuiling bloot te stellen. Bij nieuwe ontwikkelingen nabij het hoofdwegennet van meer dan 200 woningen of 1.000 verkeersbewegingen worden berekeningen uitgevoerd om de effecten op de luchtkwaliteit te onderzoeken.

Bij het hoofdwegennet is de leefkwaliteit vanwege een slechtere luchtkwaliteit beduidend minder dan in een groene woonwijk met weinig verkeer. Conform de indeling van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), worden onder het hoofdwegennet in Zeist de stroomwegen en de gebiedsontsluitingswegen verstaan. Rijkswegen vallen onder de hoofdwegen en provinciale wegen zijn onderdeel van gebiedsontsluitingswegen. Erftoegangswegen zijn bedoeld voor intensiteiten tot 6.000 voertuigen per etmaal. Zeist gaat met erftoegangswegen met meer dan 6.000 voertuigen per etmaal op gelijke wijze om als een gebiedsontsluitingsweg van het hoofdwegennet. Bij wegen van het hoofdwegennet is een duidelijke verhoging van de concentraties stikstofdioxide en fijn stof waarneembaar, wat betekent dat de luchtkwaliteit daar slechter is en er meer negatieve effecten zijn voor de gezondheid. Bij de planontwikkeling dient hiermee rekening te worden gehouden.

Grote organisaties met veel verkeersbewegingen beïnvloeden de luchtkwaliteit negatief. Om luchtkwaliteit lokaal te verbeteren kiest Zeist ervoor om via de ruimtelijke sturingsinstrumenten verkeersaantrekkende organisaties zoveel mogelijk te laten vestigen bij de hoofdwegen

#### **Te beschermen objecten en inwoners**

Een goede luchtkwaliteit belangrijk omdat het de kwaliteit van de levensjaren verbetert. In het "Besluit gevoelige bestemmingen" is bepaald dat sommige groepen mensen meer bescherming nodig hebben. Deze personen bevinden zich volgens het besluit in scholen, bejaarden- en verzorgingstehuizen.

De gezondheidsraad heeft geadviseerd om op basis van de gezondheidseffecten ook woningen op te nemen als gevoelige bestemming, echter de toenmalige minister heeft besloten dit over te laten aan de beleidsvrijheid van de gemeentelijke overheden.

De gemeente Zeist sluit aan bij de nationale wetgeving en wijst woningen niet specifiek aan als gevoelig object, wel wordt een zwaardere motivatie gewenst als blijkt dat ter plaatse van de gewenste ontwikkelingslocatie niet voldaan wordt aan de ambitiewaarden uit het milieubeleidsplan. Deze ambitiewaarden zijn strenger dan de geldende grenswaarden. Om onderbouwing en bewustwording op gemeentelijk niveau in projecten voor het thema luchtkwaliteit te waarborgen is de motivering aan de hand van een stappenplan uitgewerkt.

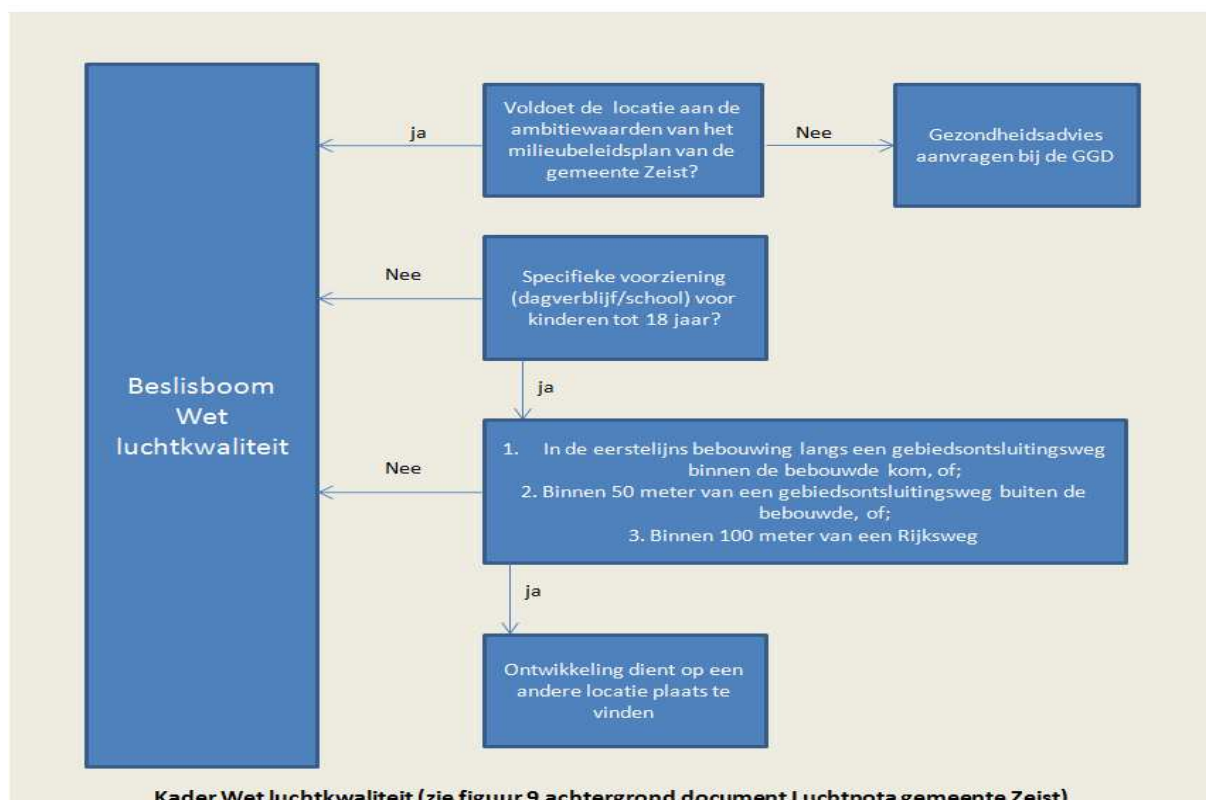
Aanvullende stappen in het gemeentelijk planproces zijn:

- In het geval niet wordt voldaan aan de ambitiewaarden van het milieubeleidsplan én het plan de realisatie van gevoelige bestemmingen voorziet dient advies opgevraagd te worden bij de Gemeenschappelijke GezondheidsDienst (GGD).
- Een aanvraag voor een kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of school te dicht bij een drukke weg kan geen doorgang vinden.

In het nationale Besluit gevoelige bestemmingen wordt er een (bouw)verbod gesteld met betrekking tot het realiseren van gevoelige bestemmingen binnen 300 meter gemeten van de rand van een snelweg of binnen 50 meter gemeten van de rand van een provinciale weg, als de grenswaarden worden overschreden. Voor gemeentelijke wegen geldt een zwaardere motiveringplicht, als de grenswaarden worden overschreden.

Zeist hanteert als uitgangspunt dat binnen de zone van 100 meter gemeten van de rand van een snelweg en 50 meter gemeten van de rand van een gebiedsontsluitingsweg, geen gevoelige bestemmingen worden geprojecteerd. Dit is een aanvulling op het landelijke Besluit gevoelige bestemmingen en geldt los van de vraag of sprake is van een (dreigende) overschrijding. Verder is het uitgangspunt dat bij gebiedsontsluitingsweg of wegen met meer dan 6.000 motorvoertuigen per etmaal binnen een afstand van 50 meter gemeten van de rand van de weg geen gevoelige bestemmingen in de eerste lijnsbebouwing worden geprojecteerd.

### Stappenplan Luchtkwaliteit Gemeente Zeist gevoelige bestemmingen



Figuur 10: Aanvullende stappenplan indien niet wordt voldaan aan de ambitiewaarden van het milieubeleidsplan.

In figuur 9 van het achtergronddocument is de wettelijke beslisboom (Wet luchtkwaliteit) opgenomen. In de bovenstaande figuur 10 is weergegeven hoe het aanvullende stappenplan van de gemeente er uit ziet. Het stappenplan in figuur 10 bevindt zich tussen stap 2a en 2b van de wettelijke beslisboom.

### **3.2 Visie over aanpak knelpunten**

De mogelijkheden om blootstelling aan concentraties luchtvervuiling vanwege verkeer te voorkómen of verminderen volgen het algemene principe van bron-overdracht-ontvanger.

Bij maatregelen kan onderscheid worden gemaakt in generieke en locatiespecifieke maatregelen. Bij locatiespecifieke maatregelen wordt onderscheid gemaakt in bron, overdracht en effectmaatregelen. De voorkeur gaat uit naar bronmaatregelen. Eerst worden de mogelijke bronmaatregelen geïnventariseerd en genomen en vervolgens worden, indien noodzakelijk, overdrachtsmaatregelen genomen. In bepaalde gevallen kan afsluitend worden gekozen voor effectmaatregelen, zoals filterinstallaties, echter het aantal beschikbare en haalbare technieken is beperkt.

#### **Generieke maatregelen**

Bij generieke maatregelen wordt gedacht aan maatregelen die de achtergrondconcentratie verlagen. Dit kan worden bereikt door in te zetten op functiescheiding, bijvoorbeeld door verkeersintensieve bedrijven met een regionale functie nabij de A28 te situeren. Ook kan worden gedacht aan het realiseren van een distributiecentrum met aanvullend elektrisch vervoer, zoals Cargo Hopper en een multimodaal knooppunt bij station Driebergen-Zeist. Ook het realiseren of het behouden van het groen of het toepassen van groen op grootschalig niveau draagt positief bij aan het verminderen van de concentraties stikstofdioxide en fijn stof.

#### **Bronmaatregelen**

Van belang is dat de inwoners worden beschermd tegen de uitlaatgassen van het wegverkeer. Om dit te bereiken wordt gedacht aan het verminderen van de hoeveelheid wegverkeer. In de structuurvisie van de gemeente wordt al geanticipeerd op alternatieve vormen van vervoer, zoals goede buslijnen, een tramverbinding, stimulering van elektrisch vervoer en goede fietsvoorzieningen. Het te actualiseren GVVP wordt opgebouwd aan de hand van de zogenaamde Ladder van Verdaas. Dit betekent onder andere dat het accent ligt op openbaar vervoer, de fiets, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement en pas in het uiterste geval wordt overgegaan tot het uitbreiden van auto-infrastructuur.

De praktijk is dat mensen graag voor individueel vervoer kiezen vanwege de vrijheid die het biedt. Omdat het lastig is om dit vervoer te verminderen wordt gekozen voor stimulering van schonere vormen van vervoer. Een voorbeeld hiervan is het stimuleren van een infrastructuur voor elektrische voertuigen, waardoor er minder luchtvervuiling wordt geëmitteerd. Ook kan er worden gedacht aan het delen van het autogebruik. In het te actualiseren GVVP wordt beleid ontwikkeld voor het stimuleren van duurzame vormen van autovervoer, zoals elektrisch rijden.

Zeist wil zelf een voorbeeldfunctie vervullen. Hierbij valt te denken aan het gebruik van hybride voertuigen, roetfilters op gemeentelijke voertuigen en werktuigen. Ook kunnen ambtenaren en politici van Zeist een voorbeeldfunctie vervullen door te kiezen voor alternatieve vormen van vervoer.

#### **Overdracht- en effectmaatregelen**

Indien er in de bestaande situatie woningen of andere functies zijn gelegen op korte afstand langs drukke wegen, dan is het van belang om deze inwoners te beschermen. Hierbij kan worden gedacht aan afschermdende constructies of mogelijk zelfs een overkapping. De structuurvisie zet al in op gedeeltelijke overkapping van de A28. Recent heeft Zeist bij Rijkswaterstaat gepleit voor verlaging van de snelheid op de A28.

Voor nieuwe situaties wordt gedacht aan afschermende constructies, maar beter is voldoende afstand aan te houden tot de drukke verkeersaders. Dit kan nader worden uitgewerkt in de bestemmingsplannen en ruimtelijke projecten. Indien al deze maatregelen niet mogelijk blijken te zijn, kan worden gedacht aan bescherming via effectmaatregelen. Hierbij kan worden gedacht aan luchtzuivering of plaatsing van de inzuigopening op een plek waar de concentraties luchtvervuiling laag zijn.

### 3.3 Beleidsuitspraken en activiteiten

Op basis van het voorgaande heeft de gemeente Zeist beleidsuitspraken geformuleerd. Deze zijn hieronder weergegeven. Om deze concreet te maken zijn in tabel 2 activiteiten geformuleerd.

#### Beleidsuitspraken wegverkeer:

1. *Zeist gaat voor een goede kwaliteit en treft zo nodig maatregelen conform het principe van bron-overdracht-ontvanger bij nieuwe ruimtelijke en verkeerskundige plannen.*
2. *Zeist draagt zorg voor een actueel inzicht van de luchtsituatie vanwege wegverkeer en stelt jaarlijks de gegevens beschikbaar via het Geoloket.*
3. *Zeist houdt bij de uitvoering van het gemeentelijke verkeersbeleid rekening met het onderwerp lucht en de gemeentelijke luchtnota.*
4. *Het te actualiseren GVVP wordt opgebouwd aan de hand van de zogenaamde Ladder van Verdaas. Dit betekent onder andere dat het accent ligt op openbaar vervoer, de fiets, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement en pas in het uiterste geval wordt overgegaan tot het uitbreiden van auto-infrastructuur.*
5. *In het te actualiseren GVVP wordt beleid ontwikkeld voor het stimuleren van duurzame vormen van autovervoer, zoals elektrisch rijden.*
6. *Bij nieuwe plannen wordt luchtkwaliteit vroegtijdig in de planvorming betrokken. Als niet wordt voldaan aan de ambities voor lucht uit het milieubeleidsplan geldt een zware motiveringsplicht.*

Een selectie van de in onderstaande tabel 2 beschreven activiteiten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen gemeentelijke milieuprogramma en/of -begroting. In een jaarlijks verslag vindt verantwoording plaats over de uitvoering van de activiteiten.

**Tabel 2: Activiteiten thema wegverkeer**

Nr.	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor overkapping van de A28 Zie structuurvisie	2014	Strategie en Bestuur	35 uur
2	Opstellen en updaten van de luchtkwaliteitskaarten op Geoloket	Jaarlijks	Omgevingsdienst	50 uur
3	Opnemen van kosten voor luchtonderzoeken en mogelijk te treffen maatregelen binnen de (meerjaren)begroting van de afdeling verkeer en vervoer	Jaarlijks per project	Beheer Openbare Ruimte	n.t.b.
4	Uitvoeren van onderzoek naar de effecten op de luchtkwaliteit door de realisatie van een tramverbinding van Utrecht naar Zeist	2017	Strategie en Bestuur	80 uur
4	Actualiseren van het GVVP, waarbij rekening wordt gehouden met de randvoorwaarden en beleidsuitspraken in de luchtnota. De uitwerking vindt plaats in het uitvoeringsprogramma waarin o.a. de verantwoordelijkheid en middelen worden opgenomen.	2013	Strategie en Bestuur	20 uur
5	Stimuleren van duurzame vormen vervoer, zoals elektrisch rijden en dit opnemen in het GVVP. De uitwerking vindt plaats in het uitvoeringsprogramma waarin o.a. de verantwoordelijkheid en middelen worden opgenomen.	2013	Strategie en Bestuur	15 uur
6	Opstellen notitie voor motiveringsplicht woningen op basis van luchtkwaliteit nabij drukke wegen	2014	Omgevingsdienst	35 uur



## 4. Thema Bedrijven

Bedrijven stoten enerzijds direct luchtvervuiling uit door het bedrijfsproces, de werktuigen en de verwarmingsinstallaties en anderzijds indirect via verkeer van en naar het bedrijf. De bedrijfsprocessen van de in Zeist gevestigde bedrijven zijn voor luchtkwaliteit niet of nauwelijks relevant. De meeste bedrijven zijn kleinschalig of zijn gericht op dienstverlening. Dit betekent dat vooral de indirecte uitstoot als gevolg van verkeersbewegingen relevant is. Hierbij valt te denken aan transportbedrijven of grote kantoorpanden. De verkeersaantrekkende werking van deze bedrijven is beïnvloedbaar.

### 4.1 Beleid gewenste situatie

De Wet milieubeheer gaat uit van een minimuminspanning volgens het principe van de Best Beschikbare Technieken (BBT). Zeist kan hierin verder gaan door eisen te stellen aan het personen- en goederenvervoer. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de verruimde reikwijdte van de Wet milieubeheer, waarmee het mogelijk wordt gemaakt om nadere eisen te stellen aan vervoermanagement. Gedacht kan worden aan een gezamenlijk distributiecentrum voor goederen of busverbindingen naar station Zeist-Driebergen voor de werknemers van de diverse bedrijven in Zeist.

#### Verminderen indirecte uitstoot van bedrijven

Om deze indirecte uitstoot te verminderen wordt gedacht aan vervoersmanagement binnen bedrijven. Vervoersmanagement heeft tot doel de keuze van de werknemers zodanig te beïnvloeden dat men vaker voor een milieuvriendelijk alternatief, zoals de fiets, openbaar vervoer of carpoolen kiest. Vervoersmanagement biedt kansen op locaties waar de parkeerdruk hoog is. In die gevallen kan in de milieuvergunning worden opgenomen dat het parkeren op eigen terrein dient plaats te vinden. Daarnaast kan samen met bedrijven worden gekeken naar alternatieve vormen van bedrijfsvervoer of logistieke samenwerkingverbanden.

#### Beperken verkeersbewegingen bedrijven

Het situeren van deze bedrijven (transportbedrijven of grote kantoorpanden) nabij de rijkswegen verkort de af te leggen afstand binnen de gemeentegrenzen en daarmee de luchtkwaliteit binnen Zeist. Daarnaast zijn er de grote publiekstrekkende bedrijven, zoals grote supermarkten en bouwmarkten. Het verkeer ten gevolge van deze bedrijven heeft een negatief effect op de lokale luchtkwaliteit, omdat deze veel verkeer van buiten de wijk aantrekken. Zeist hecht er belang aan deze bedrijven zoveel mogelijk op bedrijventerreinen te situeren en zal dit ook actief stimuleren. Er zijn ook bedrijven met een sterk lokale functie, zoals de wat kleinere buurtsupermarkten, winkels en cafés. Zeist kiest ervoor om deze te behouden en ook in nieuwe wijken te realiseren. Dit zorgt ervoor dat inwoners van Zeist minder snel de auto pakken voor de dagelijkse boodschappen. Het centrum van Zeist heeft een regionale functie. Mogelijkheden om hier op een duurzame manier op in te spelen worden verkend.

#### Projectgerichte aanpak

Naast het wettelijke spoor is het ook mogelijk nieuwe ontwikkelingen te stimuleren. Hierbij valt te denken aan vervoersmanagement, waar mogelijk vergroening van bedrijventerreinen en samenwerken met bedrijven. Bij een nieuw bedrijventerrein of een herinrichting zal worden gekeken naar de mogelijkheden om het aantal verkeers- en transportbewegingen te reduceren en worden alternatieve vervoerswijzen onderzocht. In 2011 is het programma Zeist Duurzaam vastgesteld. Eén van de iconen daarin richt zich op duurzame bedrijven. Duurzame mobiliteit bij bedrijven kan binnen dit icoon worden opgepakt, maar natuurlijk biedt het gemeentelijke Verkeer- en Vervoersbeleid ook goede aanknopingspunten om duurzame mobiliteit te stimuleren. Dat gebeurt al, bijv. via het regionale project 'Slim werken en Reizen (SWNR)', waarin een groot aantal bedrijven samenwerkt om de mobiliteit terug te dringen. Het nieuw op te stellen Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan zal hier op inzetten.

## 4.2 Beleidsuitspraken en activiteiten

Op basis van het voorgaande heeft de gemeente Zeist beleidsuitspraken geformuleerd. Deze zijn hieronder weergegeven. Om deze concreet te maken zijn in tabel 3 passende activiteiten geformuleerd.

### Beleidsuitspraken bedrijven

1. *Zeist gaat voor een duurzame bedrijvigheid met zo min mogelijk directe en indirecte emissies naar de lucht.*
2. *Zeist stimuleert bedrijven het aantal vervoersbewegingen te beperken en om de locatiekeuze daarop af te stemmen*

Een selectie van de in onderstaande tabel 3 beschreven activiteiten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen gemeentelijke milieuprogramma en/of -begroting. In een jaarlijks verslag vindt verantwoording plaats over de uitvoering van de activiteiten.

**Tabel 3: Activiteiten thema bedrijven**

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Inventarisatie mogelijkheden reductie uitstoot luchtvervuiling bij bedrijven	2016	Omgevingsdienst	30 uur
2	Vervoersmanagement stimuleren bij bedrijven wanneer daar behoefte aan is. Dit wordt uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma voor het GVVP, waarin o.a. de verantwoordelijkheid en middelen worden opgenomen.	2016	Verkeer en infra	40 uur

## **5. Overige thema's**

In dit hoofdstuk worden de resterende thema's behandeld. De informatie is beknopt weergegeven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met beleidsuitspraken en bijbehorende activiteiten.

### **5.1 Groen**

Uit onderzoek blijkt dat er een relatie bestaat tussen groen en de luchtkwaliteit. De Omgevingsdienst heeft deze relatie in 2010 onderzocht op basis van de bestaande literatuur en onderzoeken. Hieruit is gebleken dat groen stikstofdioxide kan opnemen en fijn stof vastleggen. De ene soort doet dit beter dan de andere. Dit is afhankelijk van het type blad of naald, de groeisnelheid en de omvang van het blad of naald. Verder blijkt dat het effect van groen vooral waarneembaar is bij de grootschalige aanwezigheid van groen. Voor specifieke knelpuntsituaties zijn andere maatregelen, zoals schermen, effectiever dan de inzet van groen. De oorzaak hiervan is dat groen de windsnelheid laat afnemen, waardoor de concentraties stikstofdioxide en fijn stof hoger worden. De opname van luchtvervuiling door groen compenseert dit onvoldoende. Het onderzoek naar groen levert steeds meer nieuwe inzichten en Zeist blijft deze ontwikkelingen volgen. Als blijkt dat er nieuwe inzichten zijn zal Zeist het eigen beleid hierop aanpassen.

In 2011 is het groenstructuurplan van de gemeente vastgesteld. Hierin zijn ecologie en cultuur(historie) maatgevend. Als het binnen deze twee hoofdpeilers past krijgt luchtkwaliteit een plek en wordt voor soorten gekozen die de luchtkwaliteit positief beïnvloeden.

Ook worden de mogelijkheden van het toepassen van groene daken en groene gevels binnen ruimtelijke planontwikkeling met name met betrekking tot bedrijventerreinen onderzocht. Dit wordt uitgewerkt op projectniveau.

### **5.2 Houtkachels**

Door het slecht gebruik van houtkachels worden flinke hoeveelheden fijn stof uitgestoten. Onderzoek van de GGD wijst uit dat wanneer 10% van de woningen in een wijk is voorzien van houtkachels de grenswaarden voor fijn stof worden overschreden. Houtkachels die worden ingezet als allesbrander stoten een factor 3 meer fijn stof uit dan wanneer alleen hout wordt toegepast. Dit is een onwenselijk situatie en daarom wordt het gebruik van energiezuinige en uitstootarme kachels gestimuleerd. Door goede voorlichting te geven moet bewustwording worden gecreëerd zodat de verantwoordelijkheid ook bij de burger komt te liggen.

Zeist zal onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden om de uitstoot te verminderen, zoals afstelling van de houtkachel en te gebruiken houtsoorten. Zodra hier meer bekendheid over is zal het beleid worden aangepast en communiceert Zeist de voor- en nadelen van houtkachels richting de inwoners.

### **5.3 Bouwbesluit en bouwverordening**

Het Bouwbesluit bevat voorschriften voor de bouwkundige constructie van gebouwen, waaronder woningen. Voor het onderdeel luchtkwaliteit is vooral ingegaan op de verversingsnelheid van de binnenlucht en de capaciteit van de ventilatie om te waarborgen dat er sprake is van een goede kwaliteit van de binnenlucht. Ook wordt er ingegaan op de positionering van de inlaatopening voor de ventilatie en de uitlaatopening voor de verbrandingsgassen. Zo mag de inlaatopening op niet minder dan 2 meter afstand van de perceelsgrens zijn gelegen of 2 meter vanuit het midden van de weg. Deze criteria zijn onvoldoende om te garanderen dat de instromende lucht voldoende schoon is. Bekeken zal worden of aanpassing van de bouwverordening of het stellen van algemene vergunningvoorschriften kan bijdragen aan een beter binnenklimaat (bijv. instroomopening van de ventilatie aan de zijde van de woning met de grootst mogelijke afstand tot de openbare weg).

Op dit moment is onzeker of filtersystemen ook kleine fracties uit de lucht kunnen halen. De ontwikkeling van de technologische mogelijkheden staat echter niet stil en de verwachting is dat er in de toekomst technisch en financieel haalbare technieken zullen zijn. Zeist volgt deze ontwikkelingen nauwlettend en indien er een techniek beschikbaar is die functioneert en technisch en financieel haalbaar is zal deze worden geëist bij de aanvraag om omgevingsvergunning.

Bepalend voor de gezondheidseffecten ten gevolge van luchtvervuiling is de blootstelling aan fijn stof in woningen en andere verblijfsgebouwen. Daarom is het van belang om inzicht te hebben in de luchtkwaliteit binnenshuis. De mogelijkheden voor de bepaling van de concentraties fijn stof binnenshuis zullen nader worden onderzocht.

#### 5.4 Beleidsuitspraken en activiteiten

Om de lucht in Zeist gezond te houden dan wel te verbeteren heeft de gemeente een aantal beleidsuitspraken opgesteld. Om deze zo concreet mogelijk te maken zijn vervolgens passende activiteiten geformuleerd.

##### Beleidsuitspraken overige thema's:

1. *Groen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit en Zeist wil daarom het groen behouden, verbeteren en aanvullen, waarbij rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden.*
2. *Zeist vindt overschrijding van de grenswaarden voor fijn stof niet wenselijk en stimuleert daarom het gebruik van energiezuinige en uitstootarme kachels.*
3. *Zeist gaat voor een gezonde luchtkwaliteit binnenshuis en zal daarom nader onderzoek uitvoeren en naar aanleiding van de uitkomsten mogelijk de bouwverordening aanpassen.*

##### **Activiteiten**

Een selectie van de in onderstaande tabel 4 beschreven activiteiten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen gemeentelijke milieuprogramma en/of -begroting. In een jaarlijks verslag vindt verantwoording plaats over de uitvoering van de activiteiten.

**Tabel 4: Activiteiten overige thema's**

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Volgen van de ontwikkelingen ten aanzien van groen en luchtkwaliteit	Doorlopend	Omgevingsdienst	Doorlopend
1	Volgen van de ontwikkelingen naar lokale en nationale subsidiemogelijkheden voor groene daken en gevelbeplanting	2015	Omgevingsdienst	30 uur
2	Communiceren over toepassen/effecten van houtkachels naar inwoners (Omgevingsdienst ontwikkelt commun.mat.).	2016	Publiek en Dienstverlening	25 uur
2	Subsidiemogelijkheden houtkachels volgen en inzichtelijk maken	2015	Omgevingsdienst	30 uur
3	Nagaan mogelijkheden aanpassing bouwverordening op het onderdeel inlaatpunt voor ventilatie	2015	Omgevingsdienst	30 uur
3	Volgen van de ontwikkelingen naar van filter- en ventilatievoorzieningen woningen	2015	Omgevingsdienst	30 uur
3	Mogelijkheden voor het bepalen van de concentraties stikstofdioxide en fijn stof in woningen en verblijfsgebouwen inzichtelijk maken en overleggen met de GGD	2016	Omgevingsdienst	25 uur

## **6. Interne borging beleid**

### **6.1 Samenhang beleid**

Het algemene uitgangspunt van het luchtbeleid is bescherming van de gezondheid van de inwoners. Dit is vastgelegd in het milieubeleidsplan. Deze luchtnota maakt duidelijk wat de uitgangspunten zijn om de luchtkwaliteit binnen de gemeente te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het is dus vooral gericht op een goede borging van luchtkwaliteit binnen de gemeentelijke taken en procedures. Belangrijk is dat de luchtnota van Zeist ook doorwerkt in de andere beleidsstukken van de gemeente Zeist. Als dit niet het geval is, dan is het risico groot dat het luchtbeleid niet wordt uitgevoerd of tegenstrijdig is met andere beleidsstukken. Gedacht kan worden aan de structuurvisie, het vestigingsbeleid voor bedrijven en het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan.

#### **6.1.1 Structuurvisie**

De gemeente Zeist heeft voor de gehele gemeente een structuurvisie opgesteld. Een van de uitgangspunten is een duurzame leefomgeving. De structuurvisie spreekt over kwaliteit van leefomgeving en kernwaarden zoals groen, duurzaam en zorgzaam. Een goede luchtkwaliteit levert aan deze doelstellingen een positieve bijdrage en wordt ook specifiek genoemd. Daarnaast geeft het luchtbeleid ook een nadere onderbouwing van de visie op gewenste ontwikkelingen, zoals de realisatie van regionale fietsroutes, een trambaan en een overkapping van de A28.

Over het laatste is in de structuurvisie het volgende opgenomen:

*De milieubelasting (hinder van geluid en fijn stof) van de A28 is groot. De gemeente Zeist stelt zich ten doel de ruimtelijke kwaliteit in de zone tussen de Panweg, A28, Amersfoortseweg en Zandbergenlaan te verbeteren. De leefbaarheid van de buurten direct aan A28 is zwak en wil de gemeente vergroten.*

Uit dit alles spreekt de noodzaak van een luchtnota.

#### **6.1.2 Gemeentelijk verkeer en vervoersplan**

Zeist heeft een gemeentelijke verkeers- en vervoersplan van 2001. In het verkeer- en vervoersplan zijn de maatregelen gericht op een goede mobiliteit en het tegengaan van files. Maatregelen gericht op een betere doorstroming van het verkeer en het verminderen van de mobiliteit dragen positief bij aan de luchtkwaliteit. Het verkeer- en vervoersplan wordt geactualiseerd in 2012 en 2013. Bij deze actualisatie zal het accent liggen op openbaar vervoer, de fiets, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement. Ook wordt beleid ontwikkeld voor het stimuleren van duurzame vormen van autovervoer, zoals elektrisch rijden. De effecten op de luchtkwaliteit zijn hierbij randvoorwaarden stellend.

#### **6.1.3 Beleidsuitspraken samenhang beleid**

- 1. Zeist kiest voor behoud van een gezonde leefomgeving en goede luchtkwaliteit en waar redelijkerwijs mogelijk gaat Zeist voor een betere luchtkwaliteit.*
- 2. Luchtkwaliteit is onderdeel van de duurzame leefomgeving en verankerd in de structuurvisie.*
- 3. Zeist betreft vanaf het begin van alle (leef)omgeving gerelateerde ontwikkelingen het thema luchtkwaliteit.*

Een selectie van de in onderstaande tabel 1 beschreven activiteiten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen gemeentelijke milieuprogramma en/of -begroting. In een jaarlijks verslag vindt verantwoording plaats over de uitvoering van de activiteiten.

**Tabel 5: activiteiten ten gevolge van beleidsuitspraken**

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
Samenhang beleid	Bij deze procedures/activiteiten wordt van meet af aan de luchtnota betrokken: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Structuurvisie van de gemeente Zeist</li> <li>• Vaststelling van het bestemmingsplan</li> <li>• Doorlopen van projecten en projectbesluiten</li> <li>• Wegaanpassingsbesluiten</li> <li>• Verlenen van bouwvergunningen</li> <li>• Milieuvergunningverlening aan bedrijven</li> <li>• Vaststelling groenbeheersplan</li> <li>• Beleidsstukken van andere beleidsvelden</li> </ul>		<b>Afhankelijk van de activiteit</b>	

## 6.2 Verankering luchtkwaliteit

### 6.2.1 Jaarprogramma

Het jaarprogramma van de Omgevingsdienst regio Utrecht dient ter uitvoering van het gemeentelijk beleid. Het jaarprogramma legt helder vast welke luchttaken en mogelijke projecten jaarlijks worden uitgevoerd. Daarmee is ook binnen de gemeente de jaarlijkse begroting voor luchttaken en activiteiten vastgelegd. Jaarlijks stelt de gemeente een verslag op van het gevoerde beleid. Binnen de huidige opzet van de begroting kunnen de meeste van de in deze luchtnota geformuleerde activiteiten, verdeeld over een periode van 5 jaar, worden gerealiseerd. De gemeente streeft ernaar om deze producten tot stand te laten komen binnen de jaarlijkse begrotingen.

#### Beleidsuitspraak jaarprogramma

*De gemeente maakt elk jaar inzichtelijk op welke wijze de wettelijke luchttaken en de voortgang van de activiteiten uit het luchtbeleid zijn uitgevoerd.*

**Tabel 6: Activiteiten jaarprogramma**

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Opstellen jaarprogramma & -begroting; vaststellen verslag uitgevoerde milieubeleid met deelonderwerp luchtkwaliteit.	Jaarlijks	Omgevingsdienst/ Leefomgeving	2 uur
2	Evaluatie uitvoering activiteiten uit deze luchtnota (ambtelijk)	Jaarlijks	Omgevingsdienst/ Leefomgeving	4 uur

### 6.2.2 Uitvoering luchttaken binnen gemeentelijke afdelingen

#### Publiek en Dienstverlening, team Vergunningen

Het team Vergunningen is verantwoordelijk voor het verlenen van diverse omgevingsvergunningen aan inwoners en bedrijven. Ook worden binnen het team Vergunningen planfiguren opgesteld, waaronder het bestemmingsplan. Bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt rekening gehouden met de beleidsuitspraken in de luchtnota en worden ruimtelijk relevante onderdelen opgenomen in de planregels.

#### Afdeling Strategie & Bestuur

De afdeling Strategie en Bestuur is in de Planfase verantwoordelijk voor de startnotitie en de nota van uitgangspunten voor de bestemmingsplannen en infrastructurele ingrepen. Hierbij is het van belang dat bij de ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen de luchtnota in een vroegtijdig stadium wordt ingebracht, zodat de uitvoering van het luchtbeleid in de planvorming is gewaarborgd.

### Projectenbureau

Het Projectenbureau houdt zich bezig met de stedelijke vernieuwing binnen Zeist en voert diverse ruimtelijke en sociaal/maatschappelijke projecten uit. Vooral bij de ruimtelijke projecten is het luchtbeleid van belang. Als de luchtnota tijdig wordt ingebracht in de ruimtelijke projecten zijn mogelijke knelpunten voor de toekomst inzichtelijk en wordt een optimale luchtkwaliteit gegarandeerd.

### Leefomgeving en Welzijn, team Beheer Openbare Ruimte

Het team verkeer & infra valt onder de afdeling Beheer Openbare Ruimte. Bij het team verkeer & infra worden projecten uitgevoerd ter verbetering van de infrastructuur. Hierbij vormt het luchtbeleid een van de randvoorwaarden.

### Omgevingsdienst regio Utrecht

Bij specialistische vragen of voor het uitvoeren van luchtberekeningen of metingen aan de luchtkwaliteit kan de Omgevingsdienst regio Utrecht worden ingeschakeld. Daarnaast kan de Omgevingsdienst regio Utrecht adviseren bij de ruimtelijke projecten. De Adviseur Ruimtelijke Ordening en Milieu overlegt met de Specialist Luchtkwaliteit over maatregelen of de toepassing van de luchtnota.

De Omgevingsdienst is ook verantwoordelijk voor het verlenen van milieuvergunningen en het handhaven van bedrijven. Hierbij is luchtkwaliteit één van de thema's, waarbij bovenop het wettelijke kader het luchtbeleid leidend is. Indien nodig kan de Omgevingsdienst ook ter uitwerking van het luchtbeleid maatwerkvoorschriften opstellen voor de diverse bedrijven.

### Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD)

De GGD houdt zich bezig met de gezondheid van de inwoners in Zeist. De GGD heeft hierbij vooral een adviserende rol richting de gemeente Zeist. In deze rol wordt de GGD gevraagd om advies bij ruimtelijke plannen door de Omgevingsdienst of de gemeente Zeist. De GGD maakt hierbij gebruik van de GES systematiek (Gezondheid Effect Screening). Hierbij worden de effecten van een slechte luchtkwaliteit, de geluidsbelasting en externe veiligheid gecumuleerd bepaald, waarna een uitspraak wordt gedaan over mogelijke gezondheidsschade voor de inwoners van Zeist.

### Beleidsuitspraak stedelijke vernieuwing

*De gemeente betreft in het proces van stedelijke vernieuwing het luchtbeleid op een adequate manier in de ruimtelijke planontwikkelingen.*

Tabel 7: Activiteiten stedelijke vernieuwing

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Initiatiefnemers van ruimtelijke plannen worden direct op de hoogte gebracht van het gemeentelijke luchtbeleid en in hoeverre de inbreng van een luchtdeskundige noodzakelijk is.	2014	Team Vergunningen	25 uur
2	Opstellen korte checklisten tussen betrokken afdelingen voor de inbreng van lucht in de diverse planprocessen.	2014	Omgevingsdienst	25 uur

## **6.3 Communicatie gemeentelijk luchtbeleid**

Om ervoor te zorgen dat het luchtbeleid en de activiteiten genoemd in deze nota daadwerkelijk worden uitgevoerd is het belangrijk dat de juiste personen bekend zijn met de aanwezigheid en inhoud van de luchtnota.

De wijze waarop binnen en buiten de gemeentelijke organisatie over deze luchtnota wordt gecommuniceerd wordt hieronder beknopt weergegeven.

#### Binnen de gemeentelijke organisatie

Na vaststelling van de nota wordt de inhoud toegelicht tijdens werkoverleggen van de in § 6.2.2 genoemde afdelingen. De afdelingen informeren elkaar over de inhoud en toepassing van de luchtnota.

De luchtnota en het kaartmateriaal zal beschikbaar zijn via de website en intranet en op de betrokken afdelingen zal er een papieren luchtnota beschikbaar zijn.

#### Buiten de gemeentelijke organisatie

Voor dit luchtbeleid is de mogelijkheid aangeboden om in te spreken conform de gemeentelijke inspraakverordening van 2004. Ingezetenen en belanghebbenden hebben tijdens de inspraakperiode kennis kunnen nemen van de concept luchtnota. Hiervan is een eindverslag opgesteld met de ingediende zienswijzen en de gemeentelijke reactie daarop. Personen of belanghebbenden die gereageerd hebben tijdens de inspraakperiode krijgen een kopie van de definitieve nota met het eindverslag toegestuurd.

Op de website van de gemeente worden na vaststelling van de nota de definitieve luchtnota, het bijbehorende uitvoeringsbeleid en kaartmateriaal geplaatst.

#### Beleidsuitspraken communicatie gemeentelijk luchtbeleid

*De gemeentelijke afdelingen zijn geïnformeerd en betrokken bij het luchtbeleid.*

*De gemeente communiceert haar luchtbeleid via de gemeentelijke website, zodat belanghebbenden hier kennis van kunnen nemen.*

**Tabel 8: Activiteiten communicatie gemeentelijk luchtbeleid**

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Betrokken afdelingen informeren over luchtbeleid tijdens werkoverleggen.	2013	Teamleiders Zeist/ Omgevingsdienst	40 uur
2	Opstellen pagina over luchtbeleid op website gemeente en Omgevingsdienst	2013	Omgevingsdienst	25 uur
3	Opstellen beknopte samenvatting luchtbeleid voor balie/frontoffice	2013	Omgevingsdienst	25 uur

## **6.4 Evaluatie van de luchtnota.**

Deze luchtnota is volgens de principes van SMART opgesteld. De acties zijn specifiek benoemd en omschreven en dienen voor het einde van 2017 te zijn afgerond. Om de behaalde resultaten van de luchtnota meetbaar te maken wordt bij de eindevaluatie een aantal indicatoren gehanteerd. Naast de concentraties stikstofdioxide en fijn stof in 2017 zijn dit het aantal luchtonderzoeken, aantal weigeringen van medewerking aan opheffing van strijdigheid met het bestemmingsplan en het aantal met succes afgeronde acties en het maatschappelijk draagvlak.

#### Beleidsuitspraken evaluatie luchtnota

*De luchtnota voldoet aan de principes van SMART en wordt in 2017 conform deze principes geëvalueerd.*

Nr	Omschrijving activiteit	Wanneer	Verantwoordelijk	Middelen DVO
1	Eind evaluatie luchtnota	2017	Omgevingsdienst/ Leefomgeving	40 uur



## 6.5 Financiën en planning

De luchtnota heeft een doorlooptijd van 5 jaar. Voor het actualiseren van de luchtkwaliteitskaarten op het Geoloket is jaarlijks 50 uur gereserveerd. In totaal zijn er 600 uur extra nodig om de op zichzelf staande acties uit te voeren. Dit betekent dat er per jaar 120 uur nodig is voor de geplande acties, welke worden gedekt vanuit de Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De extra geplande acties worden opgenomen en beschreven in het jaarlijks op te stellen jaarprogramma's.

Voor de implementatie van het beleid, zoals vastgelegd in deze luchtnota, zijn separate financieringsbronnen beschikbaar. De in te zetten financieringsbronnen zijn:

1. Gemeentelijke begroting betreffende het beleid voor de ruimtelijke ordening
2. Budgetten die gerelateerd zijn aan bestemmingsplannen en projecten
3. Externe financieringsbronnen zoals projectontwikkelaars en particulieren
4. Subsidies van de provinciale en nationale overheid
5. Dienstverleningsovereenkomst met de Omgevingsdienst regio Utrecht

Toelichting:

- Ad 1: De gemeente stelt jaarlijks financiële middelen beschikbaar voor actualiseren, opstellen en vaststellen van bestemmingsplannen. Een gedeelte hiervan wordt ingezet om het gemeentelijke beleid te implementeren in de bestemmingsplannen. Het luchtbeleid is hier onderdeel van.
- Ad 2: Voor de toetsing aan het luchtbeleid bij de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen worden financiële middelen ingezet om te waarborgen dat het luchtbeleid wordt gevolgd.
- Ad 3: Externe ontwikkelaars betalen leges aan de gemeente voor de bouwaanvragen. Daarnaast kan de gemeente ontwikkelaars stimuleren om extra maatregelen te nemen om een optimale luchtkwaliteit voor de inwoners te realiseren.
- Ad 4: De provincie heeft diverse subsidies beschikbaar voor projecten die zijn gericht op de regionale luchtkwaliteit of gericht op het stimuleren van samenwerking tussen de diverse gemeenten. Indien Zeist een interessant project heeft om de luchtkwaliteit te verbeteren, kan een subsidieaanvraag worden ingediend bij de provincie Utrecht of bij I&M.
- Ad 5: De gemeente Zeist heeft met de Omgevingsdienst Regio Utrecht een bijstandscontract afgesloten. In dit bijstandcontract zijn uren gereserveerd voor de diverse omgevingsthema's, waaronder luchtkwaliteit. De toetsing aan het luchtbeleid wordt dan meegenomen in de toetsing en advisering ten aanzien van de ruimtelijke planontwikkeling en de aanvragen voor omgevingsvergunning.